

DISERTACIJA APIE POLITINIO ATSTOVAVIMO SAMPRATĄ LIETUVOJE

2005 metų gruodžio 9 dieną Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute viešame politikos mokslų krypties tarybos posėdyje Inga Vinogradnaitė apgynė daktaro disertaciją „Politinis atstovavimas ir teisingumas: diskursyvinė lietuviškosios politinės vaizduotės analizė“. Disertacijos gynimo tarybą sudarė: pirmininkas prof. dr. Raimundas Lopata, nariai prof. dr. Algis Krupavičius, doc. dr. Jūratė Novagrockienė, doc. dr. Vytautas Radžvilas ir dr. Alvidas Lukošaitis. Oponentai – prof. dr. Leonidas Donskis ir doc. dr. Lauras Bielinis. Darbo vadovas – prof. dr. Alvydas Jokubaitis.

Pristatydama savo disertaciją autorė nurodė, kad išeities taškas formuluojant darbo problemą buvo teisingumo samprata. Paprastai į klausimą, kas yra teisingumas, kaip teisingai spręsti paskirstymo konfliktus, yra atsakoma ieškant universalių teisingumo principų. Tačiau neretai teisingo sprendimo principus suponuoja socialinis veikėjo statusas. Politinio atstovo statusas taip pat gali būti apibrėžiamas per lūkesčius, kaip politinis atstovas turėtų teisingai spręsti bendrųjų ir partikuliarinių interesų konfliktą (bendrieji interesai yra suprantami kaip valstybės arba visuomenės interesas, tai, kas vadinama bendruoju gėriu, o partikuliariniai – kaip atskirų socialinių grupių interesai). Esama dviejų skirtingų požiūrių į tai, kaip dera spręsti tokius konfliktus – laisvo mandato doktrina ir imperatyvaus mandato doktrina. Laisvo mandato doktrina teigia, kad politinis atstovas turėtų veikti pagal

savo sąžinę ir supratimą, siekdamas to, kas yra geriausia visai visuomenei. O imperatyvaus mandato doktrina įrodinėja, kad politinis atstovas turėtų išsakyti ir ginti jį delegavusios grupės interesus. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra įtvirtinta laisvo mandato doktrina, tačiau kyla klausimas, ar iš tiesų ši doktrina atspindi Lietuvos politikų supratimą, ką reiškia būti politiniu atstovu.

Ši darbo problema lemia ir darbo tikslą – ištirti politinio atstovavimo vaizdinį lietuviškojoje politinėje vaizduotėje. Siekiant šio tikslo yra formuluojami keturi darbo uždaviniai. Pirmasis yra parodyti ryšį tarp vaizduotės ir diskursyvių praktikų, kad būtų galima teoriškai įrodyti, kodėl diskursyvių praktikų analizė leidžia mums atskleisti politinius idealus. Antrasis uždavinys yra pagrįsti, kad politiniai diskursai išreiškia autentišką politinio atstovavimo idealą, trečiasis – pagrįsti metodologinius pasirinkimus ir ketvirtasis – atlikti diskurso analizę ir ja remiantis suformuluoti lietuviškąjį politinio atstovavimo idealą.

Disertantė išskyrė keletą motyvų, pagrindžiančių tokio pobūdžio tyrimo aktualumą. Pirma, politinė vaizduotė yra nagrinėjama tyrinėjant pačias politines praktikas ir taikant diskurso analizės metodą. Kitaip sakant, yra pasitelkiama politinės vaizduotės tyrimuose rečiau taikoma metodologija. Antra, politinio atstovavimo praktikos ir institucijos Lietuvoje nėra išsamiai nagrinėjamos, nors Vakaruose joms yra skiriama nemažai dėmesio. Savaimė tai nedaro darbo aktualaus, jei ne tai, kad Lietuvoje demokratinė tradicija dar tik formuojasi ir yra svarbu reflektuoti bei vertinti besikuriančias demokratinės institucijas.

Disertaciją sudaro trys dalys. Pirmojoje nagrinėjama, koks yra vaizduotės ir politinių praktikų ryšys. Pirmiausia yra apibūdinama vaizduotė – ji suprantama kaip gebėjimas kurti tiesiogiai nepatiriamų, tai yra stebėti neduotų objektų mentalinius atvaizdus. Politinė vaizduotė yra suprantama kaip visuma tokių įsivaizduojamų vaizdinių, kurie orientuoja politines praktikas ir kuriuos veikėjai siekia išreikšti pačiais savo gyvenimais, savo kalbėjimu, išvaizda, veiksmais. Diskursas yra viena iš tapatumo išreiškimo priemonių. Per tai, kas ir kaip yra

sakoma, kuriamas konkretus tapatumas. Kita vertus, diskursas taip pat yra įrankis derantis dėl to, kokią reikšmę turi veiksmas (pvz., pasiteisinimo diskursai). Trumpai tariant, tarp politinės praktikos ir vaizduotės esama tokio ryšio: kiekvienas politikas turi tam tikrą įsivaizduojamą idealą, kaip turi atrodyti geras politinis atstovas, ir mėgina bent jau savo kalba daryti įspūdį, kad jis iš tiesų ir yra politinis atstovas. Nors tokie idealai nebūtinai praktiškai lemia, ką pasirinks politikas, nuo jų priklauso, kaip bus pateisinti ir kada bus laikomi pateisintais jų pasirinkimai. Kadangi diskursas yra būdas išreikšti politinę vaizduotę, tai yra tą idealą, kurį yra siekiama realizuoti pačiu savimi, galima politinę vaizduotę suvokti atliekant diskurso analizę.

Antrojoje darbo dalyje yra pagrindžiami metodologiniai darbo pasirinkimai, tai yra kai kurie sprendimai, kaip ir ką reikia analizuoti, kad išvados galėtų pretenduoti į geros interpretacijos statusą, išdėstomi kriterijai, pagal kuriuos yra vykdoma tekstų atranka. Išskiriami keturi atrankos kriterijai. Autoriai – Seimo nariai, kadangi būtent Seimo nariai yra tie, kurie siekia politinio atstovo tapatumo. Vieta – plenariniai Seimo posėdžiai, tai yra nagrinėjami plenariniuose Seimo posėdžiuose išsakyti diskursai. Tema yra diskusijos dėl aukštojo mokslo įstatymo ir jo pataisų projektų. Tokia tema buvo pasirinkta todėl, kad būtent diskutuojant dėl aukštojo mokslo susidūrė skirtingi interesai – valstybės ir įvairių socialinių grupių, todėl galima sakyti, kad čia iš tiesų buvo suvokiamas konfliktas, kurį reikia išspręsti politiniam atstovui priderančiu būdu. Laiko kriterijus – dviejų kadencijų Seimas, o konkrečios laiko ribos – 1998 m. spalio ir 2004 m. sausio – pasirinktos pagal tai, kada pirmą ir paskutinį kartą tose kadencijose buvo nagrinėjami aukštojo mokslo įstatymo ir jo pataisų projektai.

Atliekant diskurso analizę yra remiamasi prielaida, kad politinio atstovo tapatumas yra sukuriamas per pasirinkimą, tai yra per tai, ką veikėjas pasirenka iš visų galimybių. Politinio atstovo statusas suponuoja, kad tas, kuris tikrai yra politinis atstovas, pasirinks pagal tokiam statusui prideramus kriterijus. Politikai konstruoja savo tapatumą nurodydami tas grupes, su kurių interesais jų sprendimas yra

suderinamas. Kitaip sakant, pasirinkimas pagrindžiamas išvardijant tas grupes, kurių interesus tas pasirinkimas atitinka.

Disertantė nurodo, kad ieškodama atsakymo į klausimą, kuri iš politinio atstovavimo doktrinų išreiškia lietuviškąjį politinio atstovavimo supratimą, pradeda nuo to, į kokių grupių interesus politikai dažniausiai apeliuoja pateisindami savo pasirinkimus. Kiekybiškai dominuoja argumentai, nurodantys bendrąjį interesą, t. y. valstybės ar visos visuomenės. Kyla klausimas, ar tai leidžia teigti, jog laisvo mandato doktrina išreiškia politinio atstovavimo supratimą. Atsakymas yra neigiamas, nes dažnai partikuliariniais interesais yra nesiremiama būtent todėl, kad apie juos nieko nežinoma ar jie yra neįsivaizduojami. Kita vertus, Seimo nariai vengia tapatinti savo poziciją su kokios nors vienos grupės pozicija. Taigi galima daryti išvadą, kad tikrai ne imperatyvaus mandato doktrina išreiškia politinio atstovavimo idėją. Tačiau laisvas mandatas taip pat jos neišreiškia, nes diskurso analizė rodo, jog Seimo nariai vengia spęsti ir išimtinai iš bendrųjų interesų perspektyvos. Bendruosius interesus jie įvardija kaip vienus iš galimų interesų, kuriems nėra teikiamas prioritetas. Politikai siekia kompromiso, ir tai ryškėja arba iš akivaizdžių deklaracijų, jog tam tikra pozicija yra priimtina būtent todėl, kad ji yra kompromisinė, arba iš to, jog pasirinkimai yra pagrindžiami išvardijant visas grupes, kurių interesai yra tenkinami. Politinio atstovavimo idealą galima išreikšti taip: politinis atstovas yra tas, kuris atstovauja visų suinteresuotų grupių interesams, neteikdamas kuriai nors vienai jų prioriteto.

Taikoma diskurso analizės metodika reikalauja žiūrėti, ar diskurse nesama tokių faktų, kurie prieštarautų šiai politinio atstovavimo idėjos formuluotei. Esama pozicijų, kurios yra nevaizduojamos kaip kompromisinės, pripažįstant, kad pasirinktas sprendimas netenkina kai kurių grupių interesų. Toliau tyrinėjami trys tokie atvejai. Pirma, pozicijos tų Seimo narių, kurie priešinasi universiteto autonomijos siaurimui, nors žino ir aiškiai išsako, kad tai neatitinka valdininkų interesų. Antra, tie atvejai, kai Seimo nariai remia susiaurintą universiteto autonomiją, nors ir žino, kad tai neatitinka universitetų intere-

sų. Konkrečiai čia kalbama apie pozicijas dėl universiteto tarybos sudarymo tvarkos ir kompetencijos. Trečiasis atvejis, kuris yra nagrinėjamas, – tai pritarimas vadinamajai Pavilionio reformai, turimas galvoje ankstyvasis svarstymo etapas, nes R. Pavilionio pateiktame įstatymo pataisų projekte buvo siūloma sumažinti mokesčius už studijas, tačiau padidinti mokančių už jas studentų skaičių. Remti tokią reformą reišktė remti studentų interesų neatitinkančią poziciją. Tyrinėjant tokius diskursus keliamas klausimas, kaip Seimo nariai pasirenka, kieno interesams atstovauti. Diskurso analizė rodo, kad pati konflikto situacija yra suprantama kaip konfliktas tarp bendrųjų ir partikuliarinių interesų, kurie yra tarpusavyje nesuderinami, kompromisas yra neįmanomas ir reikia pasirinkti. Daugeliu atveju yra pasirenkami bendrieji interesai, ir tai lyg ir leistų daryti išvadą, kad, kai kompromisas neįmanomas, Seimo nariai yra linkę orientuotis į valstybės interesus. Tačiau tokią išvadą paneigtų tie diskurso atvejai, kai tarsi toje pačioje situacijoje, konfliktuojat bendriesiems ir partikuliariniams interesams, pirmenybė yra teikiama partikuliariniams interesams. Kaip yra priimamas sprendimas, kuriam interesui teikti pirmenybę? Atsakant į šį klausimą formuluojama tokia išvada: rinkdamiesi, kam atstovauti, kai neįmanoma patenkinti visų suinteresuotų šalių, politikai išrūšiuoja interesus pirmenybės tvarka vadovaudamiesi pilietinės pareigos (numatančios pareigą grąžinti skolą valstybei) ir valstybės pareigos (numatančios pareigą pasirūpinti savo piliečiais) idėjomis.

Baigdamą disertacijos pristatymą, Inga Vinogradnaitė nurodė, kad viso darbo išvadas galima suskirstyti į tris grupes. Pirma, diskursyviomis praktikomis yra išreiškiami normatyviniai politiniai vaizdiniai, todėl diskursų analizės taikymas yra pagrįstas, siekiant tuos vaizdinius iširti. Antra, metodologiniai darbo pasirinkimai leidžia kalbėti apie diskurso analizės išvadų pretenzijas į adekvačios politinio atstovavimo vaizdinio artikuliacijos statusą. Trečia, Lietuvos politinio diskurso analizė leidžia teigti, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta laisvo mandato doktrina, jei ją suprasime kaip reikalavimą

vadovautis bendraisiais interesais partikuliarinių interesų sąskaita, neįsireiškia ir neatspindi tos politinio atstovavimo idėjos, kokią turi ir į kurią orientuojasi Lietuvos politikai.

Politikos mokslų krypties taryba, vieningai balsavusi posėdžio pa-
baigoje, nutarė suteikti Ingai Vinogradnaitei socialinių mokslų srities
politikos mokslų krypties daktaro mokslo laipsnį.

AINĖ RAMONAITĖ

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTE ATIDARYTA ATVIROS LIETUVOS FONDO BIBLIOTEKA

2006 m. sausio 25 dieną Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute (VU TSPMI) (Vokiečių g. 10) atidaryta Atviros Lietuvos fondo (ALF) biblioteka. Praeitais metais, VU TSPMI laimėjęs viešą konkursą, ALF valdyba nusprendė perduoti biblioteką institutui. Anksčiau Atviros Lietuvos fondo biblioteka buvo įsikūrusi jo patalpose Didžiojoje gatvėje, Vilniuje, ir buvo labai populiari tarp humanitarinių ir socialinių mokslų studentų bei dėstytojų.

Atviros Lietuvos fondo bibliotekos atidaryme dalyvavo Vilniaus universiteto prorektorė doc. Birutė Pociūtė, VU TSPMI direktorius prof. Raimundas Lopata, ALF direktorė Diana Vilytė, ALF valdybos nariai, instituto studentai ir dėstytojai.

VU TSPMI biblioteką papildė daugiau nei 7000 naujausių leidi-
nių iš socialinių ir humanitarinių mokslų srities. Fondo bibliotekoje
sukauptos knygos bus naudingos ne tik Lietuvos aukštųjų mokyklų
studentams ir dėstytojams, bet ir visiems besidomintiems visuomenės
procesais ir jų tyrinėjimais.

ALF biblioteka išlaikys viešosios bibliotekos statusą ir bus priei-
nama visiems VU bibliotekos skaitytojams. VU bibliotekos skaityto-
jo pažymėjimai išduodami VU bibliotekos abonemente (Universite-
to g. 3).

KRISTINA VAIČIŪNAITĖ

DISERTACIJA APIE KOMUNIKACINIO SAUGUMO KONCEPCIJĄ

2006 m. vasario 10 d. Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute, viešame politikos mokslų krypties tarybos posėdyje, Tomas Janeliūnas apgynė daktaro disertaciją „Komunikacinio saugumo koncepcija saugumo tyrimuose“.

Disertacijos gynimo tarybą sudarė pirmininkas prof. habil. dr. Evaldas Nekrašas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S) ir tarybos nariai: doc. dr. Lauras Bielinis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S), prof. dr. Gražina Miniotaitė (Lietuvos karo akademija, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S), doc. dr. Ramūnas Vilpišauskas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S) ir prof. dr. Gediminas Vitkus (Lietuvos karo akademija, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S). Oponentai – prof. dr. Arūnas Augustinaitis (Mykolo Romerio universitetas, humanitariniai mokslai, komunikacija ir informacija – 06 H), dr. Vaidotas Urbelis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S). Disertacijos darbo vadovas – prof. dr. Raimundas Lopata (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S).

Posėdžio pradžioje Tomas Janeliūnas pristatė savo parengtą disertaciją „Komunikacinio saugumo koncepcija saugumo tyrimuose“. Pristatant darbą, buvo pabrėžta, kad darbo pagrindu tapo dvi esminės idėjos: viena – besikeičiančios grėsmių realijos, o kita – pojūtis, kad saugumo studijose vėluojama įvertinti šiuos pokyčius konceptualiu, teoriniu lygiu. Viena vertus, vis dažniau ir plačiau akcentuojama didėjanti informacijos bei informacinių technologijų įtaka visose srityse. Kita vertus, paradoksalu, tačiau šios informacinio saugumo problemos ilgą laiką buvo tarsi už akademinų saugumo studijų ribų. Kaip 2004 m. teigė pakankamai žymus saugumo studijų atstovas Jonas Erikssonas, į akademinis tyrinėjimus informacinio saugumo aspektai taip ir liko neįtraukti.

Todėl viena pagrindinių darbo idėjų tapo siekis panagrinėti naujo tipo grėsmes, kylančias dėl didėjančios informacinės priklausomybės ir informacinių-komunikacinių procesų poveikio valstybės valdymui ir saugumui.

Ketinimas nagrinėti naujo tipo grėsmes suformulavo ir kitą sumanymą: atsižvelgiant į komunikacinių procesų reikšmę šiuolaikinio saugumo kontekste, patobulinti grėsmių vertinimo metodiką, kuri remiasi sektorizavimu, – t. y. išplėsti racionalistinę B. Buzano saugumo tyrimų metodiką.

B. Buzano pateikta koncepcija analitiškai išskaidyti saugumo problematiką į specifinius saugumo sektorius buvo pasirinkta kaip atspirties taškas, nes norėta aiškiai identifikuoti šias naujo tipo grėsmes, atskiriant jas nuo jau įprastų karinių, ekonominių ar politinių grėsmių ir kartu suteikiant komunikacinėms grėsmėms jų svarbą atitinkantį statusą.

Kadangi kalbama apie grėsmių vertinimą, atsižvelgiant į komunikacinius procesus, neišvengiamai teko susidurti su populiarėjančia saugumizavimo koncepcija, t. y. konstruktyvistiniu požiūriu į grėsmes. Ši Ole Waeverio pateikta koncepcija teigia, kad problemos tapo grėsmėmis, kai tam tikri veikėjai, naudodami pavojaus ir grėsmių retoriką, mėgina problemoms suteikti saugumo grėsmių statusą ir perkelti jas į specifinę, saugumo darbotvarę, kuri leistų tokių saugumo problemų sprendimui naudoti specifines, gal net įprastines piliečių teises varžančias priemones.

Atsižvelgiant į šį teorinį kontekstą, buvo keliamas klausimas, ar galima suderinti racionalistinį komunikacinių grėsmių vertinimą ir konstruktyvistinį požiūrį į saugumą ir grėsmes.

Remiantis šiomis idėjomis buvo suformuluotas disertacijos tikslas: papildyti saugumo tyrimų sektorizavimo ir saugumizavimo modelius, laikantis objektyvistinio saugumo aiškinimo, tačiau įtraukiant suvokimo veiksnių reikšmę į saugumo ir grėsmių vertinimus. Taip siekiama išlaikyti pozityvistinę epistemologiją (t. y. siekti tikslesnio, racionalaus saugumo ir grėsmių fenomeno pažinimo) ir įtraukti kai

kuriuos konstruktyvistinius saugumo vertinimo aspektus (t. y. atsižvelgti į galimybę, jog saugumo ar grėsmių pokyčiams turi įtakos ne tik objektyvūs saugumo parametrai, bet ir tai, kaip grėsmės bus vertinamos socialiai konstruojamų ar intersubjektyvių prasmų kontekste).

Autoriaus manymu, komunikacinio saugumo sektoriaus elementai ir funkcijos turėtų iš esmės papildyti sektorizavimo koncepciją ir patobulinti bendrą saugumo grėsmių tyrimo metodiką, kuri galėtų pretenduoti į nuoseklų, sisteminių saugumo tyrimo modelį.

Disertacijoje komunikacinio saugumo sektorius aptariamas dviem aspektais. Pirmiausia – kaip atskiras saugumo sektorius, t. y. apibūdinamos saugumo sektoriaus ribos, objektai ir kiti elementai. Šiame etape bandoma pagrįsti, kad komunikaciniai saugumo objektai ir komunikacinės grėsmės turėtų būti analitiškai atskirti nuo kitų, tradicinių B. Buzano sektorių.

Kartu komunikacinis saugumo sektorius analizuojamas visos saugumo sistemos lygiu – t. y. aptariama komunikacinio saugumo sektoriaus vieta ir funkcijos saugumo sistemoje, teigiama, kad komunikacinis saugumo sektorius susieja visus kitus saugumo sektorius, komunikacinio saugumo elementai leidžia grėsmėms persilieti iš vieno saugumo sektoriaus į kitą, kartu – transformuoti grėsmių intensyvumą.

Komunikacinių saugumo sektorių disertacijos autorius perskyrė į dvi dalis – „kietąją“, apimančią technologines komunikacines priemones bei jų saugumą, ir „minkštąją“, kuri apima viešąją informacinę erdvę, masines komunikacijas ir komunikacinius kanalus. Kitaip tariant, autoriaus teigimu, komunikacinių saugumo sektorių sudaro ne tik materialūs „geležis“, bet ir informacija plačiąja prasme.

Kaip teigė autorius, disertacijoje buvo pateikta originali ir nauja konstruktyvistinių ir pozityvistinių nuostatų saugumo ir grėsmių atžvilgiu derinimo koncepcija, kurios esminis elementas – komunikacinio saugumo sektoriaus įtraukimas į sektorizavimo modelį.

Komunikacinio saugumo sektoriaus svarba grindžiama prielaida, kad informacija tampa vis svarbesniu saugumo objektu, todėl grėsmės

informacijos objektams, informavimo procesams ir jų poveikiui visuomenėje turi būti atskirtos į specifinę grėsmių grupę.

Komunikacinio saugumo koncepcija ir saugumizavimo tyrimai gali būti vertinami kaip vienas kitą, papildantys ar pratęsiantys požiūriai: pozityvistinė komunikacinio saugumo analizė gali padėti paaiškinti intersubjektyvių vertinimų (saugumizavimo elementų) poveikį keičiant skirtingo tipo grėsmių intensyvumą ir persiliejimą iš vieno saugumo sektoriaus į kitą; saugumizavimo teorija gali papildyti komunikacinio saugumo sektoriaus koncepciją – ji akcentuoja saugumizuojančių veikėjų pastangas transformuoti įprastines problemas į saugumo grėsmes, taigi – saugumizavimo analizė gali tapti viena iš papildomų analizės priemonių, leidžiančių sekti ir paaiškinti grėsmių transformavimo procesą.

Autoriaus teigimu, komunikacinių grėsmių vertinimas, laikantis pozityvistinių metodų ir naudojant aiškius vertinimo kriterijus, gali padėti tiksliau numatyti galimą komunikacinių grėsmių žalą ir imtis priemonių, kad ta žala būtų mažesnė arba buvusi padėtis atkurta per trumpesnę laiką. Todėl šios pastangos vertinti ir „matuoti“ komunikacines grėsmes turėtų praktinės reikšmės nuolat stebint ir užtikrinant komunikacinį saugumą.

Taip pat buvo daroma išvada, kad komunikacinė grėsmių analizė gali padėti desaugumizuoti kai kurias problemas, pateikdama argumentus, kad racionalaus pagrindo grėsmei nėra, o pats problemos saugumizavimas atsiranda dėl motyvų, nesusijusių su saugumo užtikrinimu. Buvo teigiama, kad skirtingų ontologinių ir epistemologinių požiūrių derinimas ne tik nepaneigia saugumo tyrimo modelio funkcionalumo, bet ir prisideda prie saugumo vertinimų gilumo ir tikslumo.

Abu disertacijos oponentai pabrėžė, kad ginama disertacija pasižymi originalumu ir moksliniu naujumu. Kaip teigė prof. A. Augustinaitis, tai tema, kuri jau keletą metų brendo Lietuvoje, tačiau jos sprendimai vis nepasiekė nei reikiamo mokslinio lygio, nei tinkamo tyrimo masto. Buvo pasidžiaugta, kad jaunas mokslininkas ėmėsi šio itin sudėtingo uždavinio ir pateikė solidų darbą.

Dr. Vaidotas Urbelis akcentavo, kad darbas labai reikšmingas metodologiniu požiūriu – pateikta komunikacinių grėsmių vertinimo metodika ir kriterijai.

Autorius iš oponentų ir tarybos narių sulaukė ir pastabų: buvo pažymėta, kad darbe buvo galima daugiau dėmesio skirti komunikacinėms teorijoms, pateikti daugiau praktinių atvejų analizių. Abejota komunikacinio saugumo sektoriaus išskyrimo tikslingumu, pasigesta aiškesnės autoriaus pozicijos konstruktyvizmo ir pozityvizmo atžvilgiu bei abejota kompromiso tarp konstruktyvistų ir pozityvistų galimybe.

Atsakydamas į pastabas Tomas Janeliūnas teigė, kad svarbiausiu darbo uždaviniu laikė metodinių gairių tirti komunikacines grėsmes suformulavimą ir tikslingai siekė neišeiti už saugumo studijų ribų, todėl gal per mažai dėmesio skyrė įvairesnių praktinių atvejų analizėms ar komunikacinėms teorijoms aptarti. Taip pat buvo pastebėta, kad norėta išvengti aiškaus tapatinimo su „konstruktyvistų“ ar „pozityvistų“ stovykla, nes taip greičiausiai nebūtų pasakęs nieko naujo – būtent balansavimo tarp šių požiūrių pozicija, autoriaus teigimu, gali būti laikoma sudėtingiausia, nes tenka patirti abiejų paradigminių požiūrių stovyklų kritikos.

Po mokslinės diskusijos ir slapto balsavimo buvo paskelbta, kad tarybos nariai vienbalsiai nutarė suteikti Tomui Janeliūnui socialinių mokslų srities (politikos mokslų krypties) daktaro vardą.

NERIJUS PETRAUSKAS